

นวัตกรรมกรรมการสร้างบ้านดิน
โดยอาจารย์วีรยุทธ ศรีเลอจันทร์ (อาจารย์ทอง ธรรมดา)
บรรยายในงานตลาดนัด “มหัศจรรย์แห่งท้องทุ่ง” วันที่ 2 พฤศจิกายน 2562

อาจารย์วีรยุทธ ศรีเลอจันทร์ หรือที่ทุกคนรู้จักกันในนามอาจารย์ทอง ธรรมดา ปราชญ์ผู้มีความรู้ด้านการเกษตรจากศูนย์เรียนรู้เพชรพิมาย อ.พิมาย จ.นครราชสีมา ผู้พลิกพื้นผืนดินที่ว่างเปล่าให้กลายเป็นไร่นาสวนผสม ทำเกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผู้ชายที่ไม่มีรู้ด้านเกษตรเลย แต่กลับกลายเป็นปราชญ์และยังสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรได้อย่างเชี่ยวชาญ รู้ลึก รู้จริง อาจารย์ทองกล่าวว่า "คนที่ทำเกษตรอยู่ จะต้องเอาเรื่องของวิชาการ ความรู้ แนวคิดไปประกอบด้วย ถ้าทำแต่รูปแบบเดิม ๆ รูปแบบเก่า ๆ ยังไงก็ไปไม่รอดอยู่ไม่ได้ เพราะสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไปหมดแล้ว การทำเกษตรแนวที่ผมทำ ผมจะตั้งคำถามกับตัวเองทุกครั้งก่อนลงมือทำว่า ทำไมต้องทำอย่างนี้ ทำเพื่ออะไร ทำแบบอื่นได้ไหม วิธีนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุดหรือยัง ทุกอย่างต้องมีเหตุผล สามารถอธิบายได้ ไม่ใช่เพราะเขาทำอย่างนี้มาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว หรือใคร ๆ เขาก็ทำอย่างนี้กันทั้งนั้น นั่นไม่ใช่คำตอบและนี่คือเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผมทำการเกษตรไม่เหมือนใคร"

สวนเพชรพิมาย เปิดอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และการทำบ้านดิน ซึ่งการทำบ้านดินในรูปแบบของอาจารย์ทองนั้นมีความแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร

วัตถุดิบ

1. ดิน เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการสร้างบ้านดิน สามารถเลือกใช้ดินได้ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นดินเหนียว ดินร่วน ดินทราย

2. วัสดุที่เติมเพื่อเพิ่มการยึดเกาะ เช่น แกลบดิบ ฟางเก่า ทรายหยาบ ขุยมะพร้าว

3. วัสดุตกแต่ง ใช้สำหรับตกแต่งเพื่อความสวยงาม ทนทานแข็งแรง จะมีหรือไม่มีก็ได้ หากจะใช้แนะนำให้ใช้วัสดุที่มีอยู่ เช่น ขวดแก้ว หรือท่อนไม้

อัตราส่วนในการผสมระหว่างดิน และวัสดุเติมเพื่อยึดเกาะขึ้นอยู่กับดินที่เรานำมาใช้ ดังนั้นจะต้องรู้จักโครงสร้างของดิน เช่น ดินเหนียว เมื่อแห้งตัวจะหดตัวแล้วแตก ถ้าจะนำดินเหนียวมาปั้นก้อน จะต้องนำแกลบดิบ ฟางเก่า ทรายหยาบ ขุยมะพร้าว มาผสมในปริมาณที่มากกว่าดินชนิดอื่น เมื่อเวลาดินแห้งจะหดตัว ก้อนดินจะไม่แตก ไม่ว่าจะเป็ดินเหนียว ดินร่วน ดินทราย ต้องใส่วัสดุยึดเกาะเสมอ แต่ปริมาณจะแตกต่างกันไป โดยดินเหนียวจะใส่แกลบมากที่สุด รองลงมาคือดินร่วน และดินทราย

การปั้นก้อน

1. นำดินและวัสดุยึดเกาะ มาผสมกัน เช่น หากใส่แกลบ เมื่อตีดินหรือย่ำดินผสมกันแล้ว จะต้องไม่เห็นสีของแกลบที่ใส่ลงไป

2. นำดินที่ผสมมาแล้วเทใส่แม่พิมพ์ที่เป็นไม้ โดยแม่พิมพ์หนา 4 นิ้ว กว้าง 8 นิ้ว ยาว 16 นิ้ว

3. เมื่อใส่แม่พิมพ์แล้ว นำไปตากโดยมีการพลิก
ก้อนดินไปมาให้แห้ง ใช้เวลาประมาณ 2 - 3
อาทิตย์ จนแห้งสนิท จึงจะสามารถนำมาใช้ได้

2. ขวดแก้ว สามารถนำมาทำเป็นลวดลาย
ต่าง ๆ หรือทำเป็นช่องให้แสงสามารถส่องผ่านเข้า
มาได้ และยังสร้างสีสันให้แก่บ้านดินได้อีกด้วย
สามารถเล่นลวดลายได้ตามความต้องการ อาจ
สร้างด้วยขวดแก้วร่วมกับการปั้นก้อนก็ได้

การขึ้นโครง

ก่อนทำบ้านดิน จะต้องเกลี่ยพื้นดินให้
เรียบ จากนั้นเทคานด้านล่างและตั้งเสา โดยคาน
และเสาแนะนำให้ใช้ปูนซีเมนต์ เพื่อป้องกันปลวก
มาทำลาย เริ่มทำผนังบ้านโดยมีคานและไม้ไผ่เป็น
ตัวยึดเกาะก้อนดิน เพื่อให้โครงสร้างแข็งแรงมาก
ยิ่งขึ้น

3. ใช้ไม้ไผ่เป็นโครงภายใน และนำดินที่
ผสมกับฟางมาพอกลงไป โดยพอกทั้ง 2 ด้าน (ด้าน
ในและด้านนอก) สูงประมาณ 30 เซนติเมตร แล้ว
ทิ้งให้ดินแห้งตัว จึงจะฉาบต่อให้สูงขึ้น

รูปแบบการสร้างบ้านดิน

การสร้างบ้านดินไม่จำเป็นต้องใช้ก้อนดิน
เพียงอย่างเดียว เราสามารถนำวัสดุต่าง ๆ ที่เหลือ
ใช้มาทำเป็นบ้านดินได้ เช่น

1. ท่อนไม้ โดยนำไม้เป็นท่อน ๆ มาใส่
แทนก้อนดินที่ปั้น และนำดินที่ผสมแล้วโปะหรือ
ฉาบลงไปด้านข้าง เหมือนการสร้างผนังโดยใช้อิฐ
บล็อก แล้วฉาบด้วยปูนซีเมนต์

4. ใช้ไม้ไผ่สานเป็นผนัง แล้วฉาบด้วยดิน ทั้ง 2 ด้าน

5. ใช้กระสอบดินเป็นผนัง โดยนำดินใส่ กระสอบ วางเรียงกันเป็นชั้น ๆ ให้แน่นที่สุดแล้ว ฉาบด้วยดิน ทาสีทับตามต้องการ

หลังคา

หลังคาของบ้านดินสามารถทำได้หลายรูปแบบ สามารถเลือกใช้วัสดุตามความต้องการ เช่น มุงด้วยแฝก ใบจาก สังกะสี กระเบื้อง หรือ อาจจะสร้างบ้านดินเป็นโดมแบบไม่มีหลังคาก็ได้

การฉาบและการทาสี

การฉาบดินทับให้ฉาบจากด้านล่างขึ้น ด้านบนเหมือนกับการฉาบปูนทั่วไป นอกจากนี้

บ้านดินยังสามารถสร้างลวดลายและสีสันท่าง ๆ ให้เกิดความสวยงามได้ โดยนำแป้งมันผสมน้ำ นำไปต้มให้เป็นกาวหรือที่เรียกว่าแป้งเปียก จากนั้นนำสีฝุ่นใส่ลงไป ผสมให้เข้ากัน แล้วมาฉาบ ทับลงไป หรือจะวาดเป็นลวดลายตามความต้องการก็ได้

ข้อดี/ข้อเสียของบ้านดิน

ข้อดี ดินไม่มีวันหมดอายุ มีความทนทาน บ้านดินจะค่อนข้างเย็นกว่าบ้านปูนเพราะมีความหนาแน่นมากกว่าอิฐ

ข้อเสีย หากน้ำท่วมบ้านดินเป็นระยะเวลานาน โดยเฉพาะท่วมโครงสร้างด้านล่าง ดินจะเริ่มอ่อนตัว ทำให้บ้านดินอาจถล่มลงมาได้ ดังนั้น หากทำบ้านดินต้องคำนึงถึงพื้นที่ที่สร้างบ้านดิน ด้วยว่าน้ำท่วมหรือไม่

